

Mina möten med diskuskastare

Av Ulla-Britt Wendel

Han står där framför mig: atleten och diskuskastaren. Hans muskulösa kropp förefaller vara avslappnad just för tillfället. Diskusen vilar i den vänstra handen. Diskuskastarens blick är riktad mot den högra handens fingrar. Det ser ut som om han pekar med denna hands pekfinger, men i själva verket kanske han mjukar upp fingrarna inför det kast som han senare ska göra. Det vill säga om han inte hade varit av brons.

Diskuskastaren är en av fyra skulpturer som sedan 1930 står framför Konstmuseet vid Götaplatsen i Göteborg. Alla fyra är kopior av antika skulpturer, skapade av några av den tidens framstående skulptörer. Diskuskastarens skulptör heter Alkamenes och levde kring 400 f Kr. Han var mestadels verksam i Aten.

Från höger till vänster på Konstmuseets trappa finns skulpturerna Sårad amazon, Diskuskastaren, Afrodite och Spjutbäraren.

Idrotten hade en viktig roll som konstnärligt motiv under antiken. Då kunde också idrottstävlingar hållas tillsammans med tävlingar i "de sköna konsterna". Det skulle nog vara otänkbart i dag, bland annat för att det finns ett utbrett motstånd bland konstnärer när det gäller att tävla på detta sätt.

Nåväl, nu ska det här handla just om diskuskastare, och vi har precis konstaterat att vi har en diskuskastare i skulpturform placerad i kulturens högborg i Göteborg, det vill säga vid Götaplatsen. Lite bortglömd är han nog, och kanske du som läser detta inte har träffat honom ännu? Vi ska därför återkomma till honom innan den här artikeln är slut, och då ska vi förhoppningsvis också komma honom lite närmare.

Men innan dess ska vi stifta bekantskap med en alldeles levande diskuskastare, som själv tycker att det är lite häftigt att utöva en antik friidrottsgren. Fast han brukar inte tänka på det till vardags precis.

Jag beger mig nu en aning västerut för att träffa en vältränad ung man som har lovat att introducera mig i konsten att vara en diskuskastare ”på riktigt”.

Än en gång har jag nu en muskulös kropp framför mig. Även om denna kropp delvis är täckt med kläder kan jag konstatera det. Till skillnad från brons-skulpturen är den nu aktuella kroppen av kött och blod och den tillhör 21-årige Gustav Liberg. Han är bosatt i Göteborg och är också född och uppvuxen här. Han tävlar i pojkar U 23 i IK Vikingen, som är en del av Ullevi Friidrott. Jag träffar honom i samband med ett av hans träningspass vid Friidrottens Hus, vid Slotsskogsvallen. Just denna kväll är en underbar försommarskväll och Gustavs träning äger rum utomhus. Inte bara Gustav, utan också ett gäng andra ungdomar som tränar i andra friidrottsgrenar, har tagit gräsmattan utanför Friidrottens Hus i besittning för sina olika grenar.

Gustav poserar vant framför kameran. Att han är både målmedveten, tävlingsinriktad och ambitiös i sitt idrottsutövande tycker jag mig tydligt märka när han svarar på alla mina frågor. Med stolthet i rösten berättar han att han nyss varit i Tyskland och deltagit i en internationell tävling. Där blev han tvåa i sin åldersgrupp.

– Jag satte också nytt personligt rekord! 53 meter och 30 cm. Det blir kanske ett femtontal tävlingar

varje år som jag deltar i, berättar Gustav vidare. Mest är det nationella tävlingar, men då och då är det även internationella.

Gustav tränar fem gånger i veckan, två timmar åt gången. Det är olympiska lyft, skivstång och koordinationsövningar bland annat. Han berättar att han tränar med sikte att få upp sin styrka ännu mer. När det gäller koordinationsförmåga fick han god träning i detta när han var barn, och det är en stor fördel för honom nu.

Förutom den rent fysiska träningen är också den mentala träningen av stor betydelse. Att kunna hantera den frustration som kan uppstå när man inte lyckas så bra med sina kast, är viktigt, säger Gustav. Mindfulness-övningar har jag också på mitt program, fortsätter han.

Om två år kommer Gustav att bli placerad i senior-klassen. Det är vanligt att en diskuskastare når sin höjdpunkt först efter 25 års ålder, så Gustav ser med tillförsikt på sin framtid!

Att det blev en diskuskastare av Gustav beror till stor del på att han växte upp med en pappa som var aktiv inom friidrottens värld.

– Det var också min pappa som kom att bli min första tränare, berättar Gustav. Jag började med höjdhopp som nioåring. Det vill säga: jag började tävla direkt! Sedan blev det diskus när jag var tolv. Körde sedan höjdhopp parallellt med diskusträning men sedan 2011 är det diskus som gäller. 2010 räknar jag som mitt genombrottsår. Då blev jag tvåa i Sverige i min årsklass. Att det blev diskus och inte höjdhopp som jag kom att satsa på beror på att jag bedömde att jag hade mest potential i diskus.

Även om det är diskus som är den viktigaste idrotts-

grenen för Gustav, så tävlar han också i kulstötning. Liksom diskus är kulstötning också en kastgren med anor från antiken.

Vad krävs för att bli en riktigt bra diskuskastare, undrar jag?

– Man behöver vara stark, smidig och koordinativ. Det är också en fördel att ha långa armar, säger Gustav.

Själv mäter hans kropp 1,96 och långa armar har han också. Gustav jobbar heltid och har idrottsutövandet vid sidan om sitt arbete. Han tycker att det är ett ganska behagligt, om än också krävande, liv att ägna så mycket av sin lediga tid åt träning och tävling i sina bägge friidrottsgrenar. Fördelen med detta liv är att jag träffar så många trevliga människor överallt, som ju också lever samma liv som jag, säger Gustav.

Innan vi skiljs åt har jag fått studera hur ett diskuskast går till, från riktigt nära håll. Jag har sett den roterande rörelsen och den otroliga kraften med vilken diskusen kastas i väg. Jag har också fått lära mig att när man kastar kommer kraften inte så mycket från armen utan från högra benets och kroppens muskler. Något annat som är värt att veta när det gäller diskuskast är att motvind är en fördel när det gäller att få till ett bra, det vill säga långt, kast.

Jag leder in vårt samtal på diskuskastaren vid Göta-platsen och jag förstår att Gustav är lite nyfiken på att, vid tillfälle, kolla in bronsskulpturen som jag beskrivit för honom och även visat foto på. Han har aldrig lagt märke till den, men däremot känner han till en annan diskuskastare i skulpturens form. Den skulpturen är gjord av Myron och dess namn är Diskobolos. Kopior av skulpturen finns på olika platser i världen, exempelvis på Konstakademien i Stockholm, där fotot till höger är taget.

Troligen är Diskobolos det mest kända och använda historiska idrottsmotivet, sett över tid. Till skillnad från den diskuskastare i brons som finns vid Göta-platsen skildrar Diskobolos en kropp som är i rörelse och som gör sig beredd för ett kast. Kroppen är böjd, den ena armen greppar diskusen som strax ska sväva i luften efter det att kroppen har roterat.

När jag fotar Gustav inför ett diskuskast får jag en sekund känslan av att han ska sväva upp i luften eftersom armarna nästan ser ut som vingar. Men naturligtvis står han kvar på marken med sina specialskor. Det är ju bara när han roterar som fötterna lämnar marken för att ge kraft åt kastet.

Några dagar senare återkommer jag till Götaplatsen för att, som utlovat, låta er komma närmare den diskuskastare som inledde den här artikeln. Han som, på sätt och vis, är en åldersstigen man även om hans bronskropp verkligen är muskulös. Några rynkor är alls inte heller synliga i hans ärgade ansikte. När jag står där och filosoferar och låter tankarna flyga iväg åt olika håll tycker jag mig bestämt höra något som kommer från det håll där diskuskastaren står. Är det inbillning eller är det verkligen ord som kommer farande i luften, undrar jag först. Men jo, det kommer verkligen ord där bortifrån. Med en sprucken röst och ett irriterat tonfall kommer orden farande mot mig och jag spetsar öronen för att lyssna ordentligt.

Det som följer här förefaller att vara en diskuskastares nakna och unika berättelse – ni får tro det eller ej!

”Jag har nästan tappat räkningen, men jag tror att det är snart i nittio år som jag stått här på trappan. Till en början trivdes jag alldeles förträffligt. Jag vill nog påstå att jag hade en av de finaste utsikterna man kunde ha här i Göteborg. Den öppna platsen, Götaplatsen, som då inte var bebyggd och paradgatan Avenyn med dess fina allé låg framför mig, bara några meter längre ner vill säga, och den fina stadskärnan skymtade i fjärran. En sådan frid! Jag hade verkligen en drömtillvaro. Men så förändrades allt den där septemberdagen 1931. Det var då han kom; han som kom att förstöra mitt liv här. Jätten, som placerades mitt på Götaplatsen. Poseidon heter han visst. Vad tror du att jag sedan den dagen har haft som mitt främsta blickfång? Hans bak! En sådan förolämpning! Ja, hans jättelika kropp är verkligen en skymf mot oss andra skulpturer här runt omkring. Tror han att han är något, eller? Sju meter hög!

Jag, med min ädla framtoning och med antika anor, tycker verkligen att denne Poseidon har fått alldeles för mycket uppmärksamhet genom åren. Han finns på nästan varenda vykort från Göteborg och kommunen bekostade till och med en spavistelse för honom för några år sedan. Välpolerad och rengjord har han varit sedan dess. Men har jag någonsin fått bli riktigt ren under alla mina år? Fågelbajs på huvudet har jag och hur kul är det, jag bara undrar.

Jag känner mig verkligen bortglömd här uppe på trappan. Det var klart bättre förr när fler människor passerade mig på väg till entrén på Konstmuseet. Nu är ju ingången till museet flyttad sedan tjugo år tillbaka och vi fyra skulpturer här uppe är ganska så ensamma numera.

Det finns egentligen bara en sak som håller mig uppe nu för tiden och det är den lördag på våren när

Avenyn här nere fylls av tusentals löpare. Vilken härlig folkfest det är då! Jag kan känna löparnas svettlukt ända hit och med den påminns jag om de gamla idrottstävlingarna vi hade i mitt hemland för länge sedan. Maratonlopp och friidrottstävlingar, och framförallt det som var min specialitet; diskuskastande. Jag blir så nostalgisk när jag tänker tillbaka. Vilka tider det var! Och på den tiden var en diskus en diskus! Jag menar; den var av sten och vägde sju kilo. Nutidens diskus är ett skämt, tycker jag. Ynka två kilo, eller ett kilo för kvinnor. Ska det kallas en diskus!”

Om jag nu inte avbrutit denna röst, som ju tycktes förmedla en diskuskastarens klagosång, hade nog rösten aldrig tystnat. Visst kan jag förstå diskuskastarens frustration över sin något åsidosatta situation men nu får det räcka med gnäll tycker jag.

Åter blir det så tyst omkring mig. Så tyst som det kan vara i hjärtat av Sveriges näst största stad vill säga.

Det tar en stund innan diskuskastarens berättelse sjunkit in i mig ordentligt och jag står kvar på trappan och begrunder vad jag precis upplevt. Med bestämda steg lämnar jag så småningom trappan vid Konstmuseet för att bege mig hemåt. Jag är både omtumlad och exalterad på samma gång.

På vägen hem tar jag upp min mobiltelefon och ringer till Gustav för att berätta vad jag nyss upplevt. Han låter både avvaktande och skeptisk till min berättelse. Det är kanske inte så konstigt alls att Gustav försiktigt frågar om jag inte tagit ett glas för mycket i baren bredvid Konstmuseet. Sanningen är att jag inte har det. Och för er som inte slutat att läsa än vill jag bara meddela att jag troligen hör till en högst begränsad del av mänskligheten som, åtminstone vid sällsynta tillfällen, kan få skulpturer att tala...

